A modern kori kardértékelési tanúsítványok vizsgálata

A *Bakumatsu*, az *Edo*-kor végének zavaros időszakát követően Japánban gyors ütemben indult meg a nyugatosodás. Ennek során számos hagyományos műtárgy, mint például a buddhista szobrok, a páncélok vagy a függőtekercsek (*kakejiku*) sorsa mostohává vált: a korabeli feljegyzések szerint olyan alkotásokat is, amelyeknek ma akár több tízmillió jent érő értéket tulajdonítanánk, akkoriban fillérekért adtak el, s gyakran szemétként kezelték őket. A társadalmi változásokkal lépést tartani nem tudó daimjó családok és a magas rangú szamurájok közül sokan kerültek anyagi nehézségekbe, ezért egymást követték a vagyonukat értékesítő árverések. A műtárgyak ára így folyamatosan zuhant.

A *nihontō* sem jelentett kivételt. A *Meiji* 4. évében (1871) kiadott *haitōrei*, vagyis a kardviselést tiltó rendelet következtében a kardkészítők és a hozzájuk kapcsolódó mesterségek képviselői elvesztették megélhetésüket, és nehéz korszak köszöntött rájuk.

Egyedül az mentette meg a japán kardot, hogy a *Meiji* császár maga is szenvedélyes kardkedvelő volt, gyűjtötte őket, és ezzel hozzájárult ahhoz, hogy a *nihontō* mint műtárgy, esztétikai értékében is elismertté váljon.

Az uralkodó példáját követve *Itō Miyoji* is jelentős kardgyűjteményt hozott létre. Az egyszerű, díszítés nélküli *shirasaya*-ban őrzött pengék számára korának neves fémműveseivel készíttetett teljes *koshirae*-t, majd mindegyiket egy kis fából készült táblával látta el, amelyet a kardhoz mellékelve tartott. Ezeket a táblákat ma is nagy becsben tartják a kardkereskedők, „*Itō-kō* tábláiként" emlegetve őket.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Egy jelentős és ritka történelmi *tantō*, amely *Itō Miyoji* báró tulajdonában volt.

A *Meiji*-kormány számos magas rangú tisztviselője szintén rajongott a kardokért. *Katsu Kaishū* például egy névtelen *Bizen Ichimonji* pengét birtokolt, míg *Itō Hirobumi* a híres *Uda Kunimune* egyik kardját. A *Meiji*-kor kezdetén a neves mesterek munkái már ismét komoly értéket képviseltek, és elismert áron cseréltek gazdát.

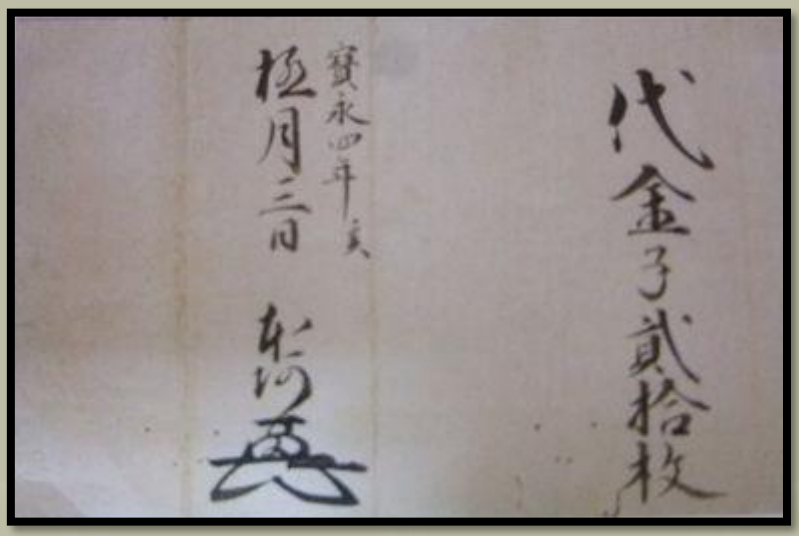
Néhány évvel ezelőtt árverésre került egy *mumei* (névtelen) *Sadamune* kard, amelyről azt tartották, hogy *Yamaoka Tesshū* tulajdona volt. Szerencsém volt kézbe venni és megtekinteni ezt a darabot, amely bizonyítja, hogy *Tesshū* maga is birtokolt *Sadamune*-pengét.

Yamaoka Tesshū (1836. június 10. – 1888. július 19.), más néven *Ono Tetsutarō* vagy *Yamaoka Tetsutarō*, a *Bakumatsu*-kor egyik neves szamurája volt, aki jelentős szerepet játszott a *Meiji*-restauráció eseményeiben. Emellett az *Itto Shoden Muto-ryu* kardvívó iskola alapítójaként is ismert.

A korszak kardértékelési tanúsítványai között megjelentek a *Hon'ami*-család által kiadott origami-k, valamint az úgynevezett *sayagaki*-k, vagyis a kard hüvelyére írt feljegyzések.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

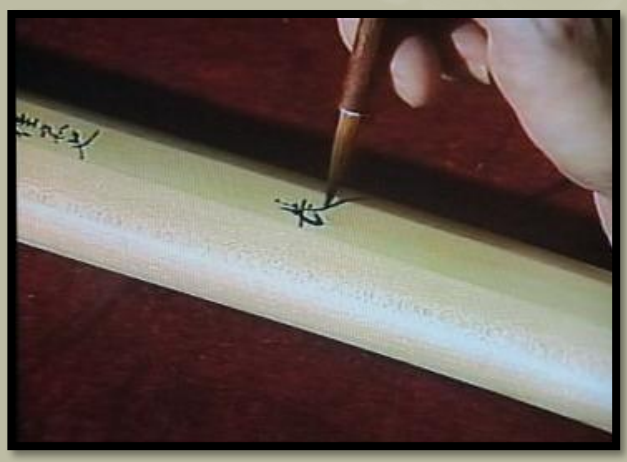

Az *Edo*-korban használt kardolajok jellegzetesen sűrűbbek és gyantásabbak voltak, mint mai modern megfelelőik, akár a fenyőgyantához (*matsuyani*) hasonló állagúak. Amikor az ilyen olajjal bevont pengét visszahelyezték a lakkozott hüvelybe (*saya*), az olaj hosszú távon nemcsak besötétíthette, de meg is keményíthette a lakkréteget (1), ami idővel repedezést és lehámlást okozhatott. Ezért a kardok hosszú távú őrzése céljából külön, egyszerű fából készített tárolóhüvelyeket (*shirasaya*) alkalmaztak, amelyek megóvták a lakkozott hüvely épségét, miközben a markolat (*tsuka*) eredeti szerelése megmaradt.

A *Meiji*-kor idején kezdett elterjedni az a fajta *shirasaya*, amelyet ma is használunk. (2)

Ebben az időben a *Hon'ami*-családban nem maradt közvetlen örökös, így a mestertanítványok közül fogadtak örökbe egy utódot. Ő volt *Hon'ami Ringa* (本阿弥 琳雅), aki kiváló kalligráfus, teaceremónia- és ikebana-mester is volt, sokoldalúsága és műveltsége miatt rendkívül nagyra becsült emberként tartották számon.

A *Hon'ami*-műhelyben *Ringa* kardok polírozásával foglalkozott, és a megrendelők kérésére – természetesen díjazás ellenében – a frissen elkészült pengéket saját kezű felirattal ellátott *shirasaya*-ban adta át.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Ez a gyakorlat fokozatosan a korábbi hivatalos tanúsítványok szerepét kezdte betölteni, és a *sayagaki* formájában vált ismertté.

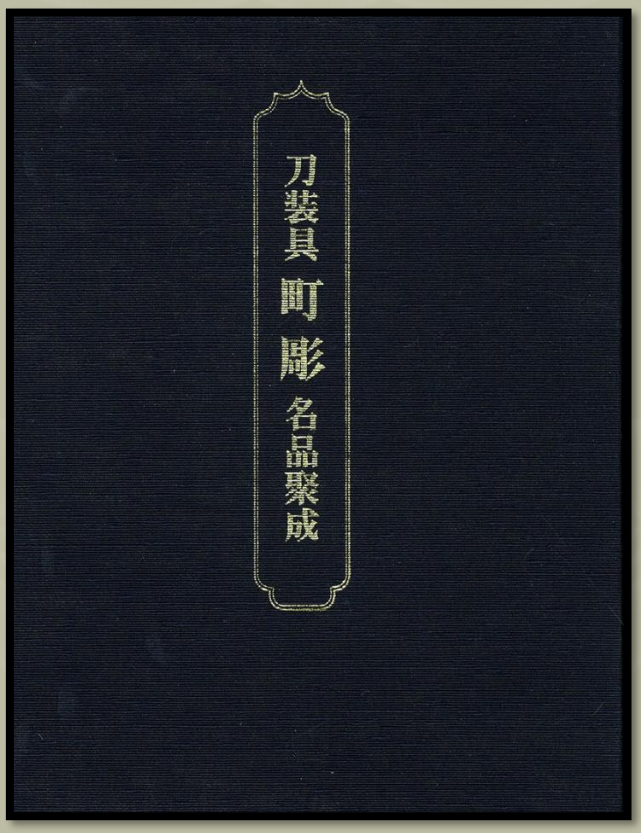
A korabeli feljegyzések szerint a kardok polírozása és karbantartása után általában új *shirasaya* készült, és az új hüvelyre tussal írták fel a pengére vonatkozó adatokat, például a mestert, a nevet és a penge hosszát.

Ez rendkívül nagy odafigyelést igénylő, precíz munka volt, amelyben a legkisebb figyelmetlenség is visszafordíthatatlan hibához vezetett, hiszen a tus nem törölhető, és javításra nem volt lehetőség.

Az ilyen módon, tussal feliratozott *shirasaya* rendkívül esztétikus benyomást keltett, és hamar népszerűvé vált. Amint azonban elterjedt, megjelentek a hamisítványok is.

A hét ajánlott olvasmányaként a szerző a témához kapcsolódó művet mutat be.

A könyv, amelyet most bemutatok, *Fukushi Shigeo* műve, címe: „*Kodōgu Oiebori Meihin Jūsei*" („A főúri házak mesterműveinek gyűjteménye – kardkellékek faragott díszei").

Ez a kötet meglehetősen drága, ára több tízezer jen, de rendkívül igényes munka. A *Muromachi*-kortól kezdve a *Gotō*-család mestereinek kiemelkedő alkotásait gyűjti össze, és színes fényképeken mutatja be. Színvonala kimagasló, a téma iránt érdeklődők számára valódi szakmai kincs.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

1 倶利迦羅龍の図三所物

Muromachi period, 15th-16th century

Yujo, Goto I 48

7 翁三番叟の図二所物

Futatokoromono with design from a scene of Nto drama "Sambaso"

Muromachi period, 15th-16th century

8 這龍の図笄

Kogai with design of Hai-ryu type dragon

Muromachi period, 15th-16th century

Yujo, Goto I 52

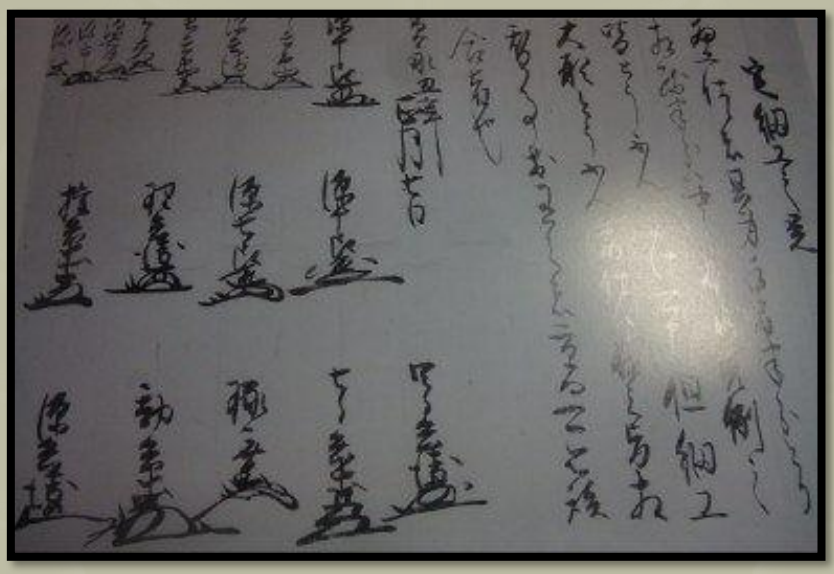
A könyv limitált kiadásban jelent meg, így nem sok példány kering belőle, de mind tartalmilag, mind kivitelezésében igen értékes.

A második felében megtalálhatók a *Gotō*-család generációinak pecsétjei, az origami-k típusainak ismertetése, valamint a mesterek *kaō*-inak (egyéni kézjegyeinek) gyűjteménye is.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Ez a mű forrásértékű, ritka szakirodalom, amely minden gyűjtő és kutató számára különösen értékes. Bár ma már csak antikváriumban lehet hozzájutni, ha valakinek alkalma adódik megvásárolni, mindenképp érdemes beszereznie.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

(1) A frissen felvitt, kikeményedett *urushi* lakk valóban kemény, de ez a keménység rugalmassággal és szívóssággal párosul, nem pedig törékenységgel. Egy jó állapotban lévő lakkozott *saya* hajlik, de nem törik. Az *Edo*-korban használt gyantás és sűrű olajok, például a *cukaboko*, hosszú idő alatt beivódtak a lakkba és az alatta lévő alapozó rétegbe. Ez a folyamat fokozatosan megváltoztatta a lakk fizikai tulajdonságait: elvesztette rugalmasságát és elridegült. Az ilyen módon érintett hüvely már nem maradt kellően rugalmas, ezért amikor a kardot a hüvelybe helyezték vagy onnan kihúzták, a lakk a hajlás helyett inkább megrepedezett vagy lehámlott. A „megkeményedés" tehát ebben az összefüggésben nem kívánatos tulajdonság, hanem egy károsodási forma, amely a nem megfelelő olajhasználat következményeként a lakk élettartamát is lerövidítette. Összességében a jelenség arra utal, hogy a régi olajok nem csupán esztétikai hibákat, például besötétedést okoztak, hanem a lakk szerkezeti integritását is roncsolták, ami ridegséghez, törékenységhez, repedésekhez és lehámláshoz vezetett.

(2) A ***shirasaya***, vagyis a „fehér hüvely" nem a *Meiji* korban jelent meg, hanem már az *Edo* korban is létezett, elsősorban tárolási célokra, például múzeumi őrzés vagy restaurálás idején. A *Meiji* korban, a harcok megszűnését követően vált széles körben elterjedtté és divatossá, mivel egyszerű, praktikus formája megvédte a kard díszes szerelékét, a *tsuba* és a *fuchi kashira* részeket a kopástól, emellett olcsóbb és könnyebben elkészíthető volt, mint a lakkozott *koshirae*.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: https://ad19420605.livedoor.blog/archives/1978627.html

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.